

اعتراف به بدعهدی آمریکا کافی نیست؛ خسارت‌های برجام را جبران کنید

دور جدید اعتراف‌های دولتمردان به بدعهدی آمریکا که با سخنان حسن روحانی به اوج خود رسید و محمدجواد ظریف نیز در اندیشکده شورای روابط خارجی آمریکا مهر تاییدی بر آن زد، به نظر می‌رسد صرفاً اعتراف به بدعهدی آمریکایی‌ها علی‌رغم قابل تقدیر بودن، کافی نبوده و دولت باید راهی برای جبران خسارت‌های برجام بجوید.

دور جدید اعتراف‌های دولتمردان به بدعهدی آمریکا که با سخنان حسن روحانی به اوج خود رسید و محمدجواد ظریف نیز در اندیشکده شورای روابط خارجی آمریکا مهر تاییدی بر آن زد، به نظر می‌رسد صرفاً اعتراف به بدعهدی آمریکایی‌ها علی‌رغم قابل تقدیر بودن، کافی نبوده و دولت باید راهی برای جبران خسارت‌های برجام بجوید.

نزدیک به 2 ماه از روزی که به عنوان روز اجرای برجام تعیین شده بود می‌گذشت و ایران همچنان در انتظار اجرای تعهدات طرف مقابل بود. فرآیند اجرای برجام با اجرای یک طرفه و به سرعت تعهدات ایران آغاز شد و به رغم اجرای همه تعهدات ایران و پیر کردن حفره‌های قلب راکتور اراک با سیمان، هنوز خبری از اجرای تعهدات طرف مقابل نبود.

آغاز گلایه‌ها از بدعهدی آمریکا

ماه پایانی سال 1394 بود که صاحب مدال درجه یک شجاعت، از بدعهدی غربی‌ها در انجام تعهدات برجامی‌شان گلایه کرد. علی اکبر صالحی، رئیس‌سازمان انرژی اتمی کشورمان در مصاحبه با وبگاه «العربی الجديد» درباره برجام اعلام کرد: «غربی‌ها هنوز برخی تعهدات خود در برجام را انجام نداده و در این کار تأخیر دارند.»

اعترافات معاون رئیس‌جمهور واکنش حسن روحانی را به دنبال داشت. روحانی در نشست خبری 16 اسفند ماه در پاسخ به سؤال خبرنگاران پیرامون این اظهارات صالحی گفت: «ایشان وزیر اقتصاد و رئیس‌کل بانک مرکزی نیست، وزیر خارجه هم الان نیست، ایشان مسئول سازمان انرژی اتمی است.»

صالحی در ادامه گفت‌وگو با وبگاه «العربی الجديد»، «عدم رفع تحریم به موجب توافق» را یکی از مصادیق این بدعهدی برشمرده بود: «تا الان برخی بانک‌های بزرگ اروپایی تحریم‌هایشان را به طور کامل پایان نداده‌اند، چرا که قبلاً تعهد داده‌اند که با ایران مراوده تجاری نداشته باشند. ما هنوز منتظر هستیم که وزارت خارجه ایران با اتحادیه اروپا تماس بگیرد و این بحران را حل کند.»

حرفهای ضد و نقیض

برای توجیه برجام

این در حالی بود که ولی‌الله سیف، رئیس‌کل بانک مرکزی در همان ایام از رفع مشکل سوئیفت خبر داده بود. وی در نیمه اسفندماه 94 در حاشیه دومین همایش تجاری و بانکی ایران - اروپا در جمع خبرنگاران گفت: «تمامی بانک‌های ما هم اینک به سامانه سوئیفت متصل است.» رئیس‌کل بانک مرکزی در ادامه افزود: «در حال حاضر همه پیام‌های بانکی ما از جمله ال سی و مبادلات ارزی از طریق پیام‌رسان سوئیفت عمل می‌شود.»

در همان روز اسدالله عسگرآبادی، عضو اتاق بازرگانی درخصوص امکان اتصال به سوئیفت و بازگشایی ال سی با گذشت 45 روز از اجرای برجام اظهار کرد: «در حال حاضر بانک‌های ما قادر هستند که از طریق سوئیفت پیامی را ارسال کنند ولی این امکان فایده چندانی ندارد، زیرا بانک‌های اروپایی هنوز به ما اعتماد ندارند و به همین دلیل بانک‌های اروپایی حاضر به پذیرش اعتبارات اسنادی ما نیستند.»

سه ماه از اجرای برجام گذشت و «تقریباً هیچ»!

تنها کمی بیش از یک ماه از این اظهارات سیف در مورد بازگشایی سوئیفت گذشته بود که رئیس‌کل بانک مرکزی ایران در راس هیئتی اقتصادی اواخر فروردین 1395 برای شرکت در نشست مشترک بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول به آمریکا سفر کرد. ولی‌الله سیف در مصاحبه‌ای با تلویزیون بلومبرگ گفت توافق هسته‌ای ایران و گروه 1+5 موسوم به برجام، تاکنون «تقریباً

هیچ» دستاورد اقتصادی برای تهران در بر نداشته است.

در همان ایام، پایگاه اینترنتی بلومبرگ، از قول رئیس‌بانک مرکزی ایران نوشت: سه ماه بعد از اجرایی شدن برجام، توان دستیابی به 100 میلیارد دلار دارایی ضبط‌شده‌اش در خارج از کشور را نداشته و برای پرداخت صورت‌حساب‌هایش در مبادلات خارجی به دنبال راهی برای استفاده از دلار است.

هر چه از زمان اجرایی شدن برجام گذشت اعتراف دولتمردان به بدعهدی آمریکا بیشتر شد؛ یعنی آنها به تدریج همان چیزهایی را تکرار کردند که منتقدان از سه سال گذشته بر زبان آورده بودند و البته به انحای مختلف مورد شماتت و عتاب قرار گرفته بودند.

آغاز دور جدید اعتراف‌ها به بدعهدی آمریکا

شروع دور جدید گلایه دولتمردان از بدعهدی آمریکا و طرف غربی در انجام تعهداتشان در برجام باز هم با رئیس سازمان انرژی اتمی آغاز شد.

علی‌اکبر صالحی معاون رئیس‌جمهور و رئیس‌سازمان انرژی اتمی کشورمان اواخر شهریورماه گذشته برای شرکت در نشست تخصصی سالانه انجمن جهانی هسته‌ای به لندن سفر کرد و در این سفر بنا به درخواست فلیپ هاموند وزیر خزانه‌داری (وزیر خارجه سابق انگلیس) با وی به گفت‌وگو نشست. صالحی پس از این دیدار که پشت درهای بسته و بدون حضور خبرنگاران برگزار شد در مصاحبه با خبرگزاری صدا و سیما در مورد روحیه زیاده‌خواهی غرب و خاصه آمریکا و عدم پابندی آنها به اصولی که در سازمان‌های به ظاهر بین‌المللی تصویب می‌شود گفت: «از نظر ما پذیرفته نیست که کشورهای دارنده فناوری هسته‌ای آن را منحصر به خود کنند و برای استفاده صلح‌آمیز دیگر کشورها از آن، مانع‌تراشی کنند.»

رئیس‌جمهور هم به جمع گله‌مندان از بدعهدی پیوست!

اما 8 ماه پس از آغاز اجرای برجام، نوبت به حسن روحانی رسید تا در سازمان ملل از آمریکا به خاطر عمل نکردن به تعهداتش، ممانعت از تجارت بین‌المللی با ایران، عدم شفافیت در مسئله بانک‌ها و مصادره اموال بانک مرکزی انتقاد کند.

روحانی با بیان اینکه برجام یک سند پذیرفته شده چندجانبه است، گفت: «اهمال نسبت به اجرای آن از سوی آمریکا، تخلفی بین‌المللی تلقی خواهد شد و اعتراض جامعه جهانی را برخواهد انگیخت. هرگونه بدعهدی در اجرای برجام، به بی‌اعتباری بیشتر ایالات متحده در سطح جهان می‌انجامد. تعلل ایالات متحده در اجرای تعهدات قانونی‌اش در ماه‌های گذشته اشتباهی راهبردی است که باید فوراً جبران شود.»

پس از آن بود که محمدجواد ظریف، وزیر خارجه دولت یازدهم نیز در جمع اعضای اندیشکده شورای روابط خارجی آمریکا گفت: «ایران به تعهدات هسته‌ای خود پایبند بوده اما شاهد هیچ‌گونه تلاش واقعی از سوی مقام‌های کاخ سفید در این رابطه نبوده‌ایم.»

عملی نشدن تعهد مکتوب

و دل‌خوش کردن به یک قول!

البته رئیس‌جمهور 2 مهرماه جاری، پس از بازگشت از قاره آمریکا به تهران با حضور در جمع خبرنگاران گفت: «در جلسه کمیسیون مشترک برجام همه با قاطعیت به آمریکا گفتند این مواردی که شما انجام می‌دهید با برجام منطبق نیست و باید کار خود را اصلاح کنید و آمریکا هم قول داد روند را اصلاح کند.»

دولتی که پای قراردادی رسمی را امضا کرد و به مفاد آن متعهد شد اما در عمل به تعهداتش بدعهدی کرد چگونه می‌توان به حرف و قول او دلخوش کرد؟ دولتی که محمدجواد ظریف زیرکانه «از طرفی با صدور بخشنامه‌هایی به موسسه‌های مالی این کشور می‌گوید که هیچ منعی برای مبادلات تجاری با ایران وجود ندارد و آنها می‌توانند با ایران وارد داد و ستدهای مالی و تجاری شوند، اما در انتهای آن یک اما اضافه می‌کند که تعداد موارد این «اما»ها چنان زیاد است که شرکت‌های آمریکایی را به وحشت می‌اندازد و مانع مشارکت آنها در این دادوستدها می‌شود.»

رهبر معظم انقلاب در سخنان نوروزی خود در حرم رضوی، ضمن تبیین آنچه که تاکنون از اجرای برجام صورت گرفته است، بیان داشتند: «هرگونه توافق با آمریکا به معنای ناگزیر بودن ایران به انجام تعهدات و بدعهدی و خدعه و تقلب آمریکا در انجام تعهدات این کشور است که این مسئله را اکنون به عینه می‌بینیم و این یعنی خسارت محض.»

رهبر انقلاب در اثبات این مسئله به توافق هسته‌ای به عنوان یک نمونه اشاره کردند و گفتند: «در همین توافق نیز آمریکایی‌ها به آنچه وعده داده بودند، عمل نکردند و به تعبیر وزیر محترم امور خارجه، بر روی کاغذ تعهداتی را انجام دادند اما در عمل و از طریق راه‌های انحرافی مانع از تحقق آن تعهدات شدند.»

دولتمردان قول عکس‌العمل مناسب داده بودند

علی‌اکبر صالحی، معاون رئیس‌جمهور در 18 فروردین 1395 با تاکید بر پیگیری طرف مقابل به منظور ادامه اجرای صحیح برجام، عنوان کرده بود: «قاطعانه عرض می‌کنم مطابق نظر مقام معظم رهبری به گونه‌ای عمل خواهیم کرد که اگر طرف در انجام وظایف خود سستی کند، عکس‌العمل مناسبی نشان خواهیم داد.» حال در چنین شرایطی باید به دولتمردان یادآوری کرد اعتراف به بدعهدی آمریکا کافی است؛ خسارت‌های برجام را جبران کنید.

بیشترین خسارت دولت از آن ناحیه بود که در طول بیش از سه سال گذشته دولت تمام تخم‌مرغ‌هایش را در سبد برجام گذاشت و حل تمام مشکلات را اقتصادی و غیراقتصادی را در گرو برجام دید. حال به تدریج خود دولتمردان برخلاف آنچه در گذشته مطرح شده بود به این نکته اذعان می‌کنند که نباید از برجام انتظار گشایش و فرج داشت، چرا که خود بهتر از هر کسی

می‌دانند اولاً سقف ظرفیت این توافق چیست و ثانياً طرف آمریکایی حاضر به عمل به تعهدات حداقلی خود نیست. راه جبران خسارت

در چنین حالی راه چاره همان است که بارها مورد تاکید رهبر معظم انقلاب بوده است. معظم‌له در نوروز 94 در جمع مردم خراسان رضوی یکی از چالش‌های مهم کشور را مسئله اقتصاد ملی عنوان کردند و در دیدار با رئیس و نمایندگان مجلس شورای اسلامی بار دیگر این مشکل بزرگ در حوزه اقتصاد را به نمایندگان گوشزد و بر استفاده از ظرفیت‌های درون کشور و توجه به تولید داخلی تاکید کردند.

ایشان در سخنان نوروزی آن سال ضمن اشاره به این نکته که امروز عرصه اقتصاد خط مقدم رویایی مستکبران با نظام اسلامی است، فرمودند: «دو جور نگاه به رونق اقتصادی و پیشرفت اقتصاد وجود دارد؛ یک نگاه می‌گوید که ما پیشرفت اقتصاد را باید از ظرفیت‌های درون کشور و درون مردم تأمین کنیم. از این ظرفیت‌ها استفاده کنیم؛ [یعنی] اقتصاد درون‌زا؛ اقتصادی که مایه خود و ماده خود را از درون کشور و از امکانات کشور و از توانایی‌های مردم خودمان به دست می‌آورد. این یک نگاه است که می‌گویند برای رونق اقتصادی نگاه کنیم به امکانات درونی کشور و استعدادها را و ظرفیت‌ها را بشناسیم، آنها را به درستی به کار بگیریم، [آن وقت] اقتصاد رشد خواهد کرد، نمو خواهد کرد.»

رهبر انقلاب در تبیین نگاه دوم نیز تصریح کردند: «نگاه دوم به اقتصاد کشور نگاه به پیشرفت اقتصاد با استفاده از کمک بیرون از مرزها است؛ می‌گوید سیاست خارجی‌مان را تغییر بدهیم تا اقتصاد ما درست بشود، با فلان مستکبر کنار بیاییم تا اقتصاد رونق پیدا کند، تحمیل قدرت‌های مستکبر را در بخش‌های گوناگون و مسائل گوناگون بپذیریم تا اقتصادمان رونق پیدا کند؛ این هم نگاه دوم است.»

حال که تجربه برجام نشان داد که از مستکبران آبی برای ملت ایران که خواهان استقلال و عزت خویش‌اند گرم نمی‌شود، چه بهتر که دولت هر چه زودتر با توجه به سیاست‌های اقتصاد مقاومتی متوجه درون کشور و توانایی‌ها و امکانات داخلی باشد و چشم امیدش را بر طرف غربی ببندد. به نظر می‌رسد این بهترین راه برای جبران خسارت برجام است. بدون شک امید بستن به قول‌های آمریکا چاره بدعهدی‌های این کشور نیست و واشنگتن با چنین اعتراضات و گلایه‌هایی روند خصمانه خود در این مورد را تغییر نخواهد داد.